

Босна и Херцеговина
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД
Број: 11 0 У 016062 16 Увп
Бања Лука, 08.3.2018. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Смиљане Мрше, предсједника вијећа, Страхиње Ђурковића и Едине Чупељић као чланова вијећа, уз судјеловање Сање Орашчанин, као записничара, у управном спору по тужби Ж. Х. из С. Г., заступана по пуномоћнику М. Ш., адвокату из Г. (у даљем тексту: тужитељица), против рјешења број 1026368752 од 30.12.2014. године, туженог Фонда за ..., у предмету остваривања права на породичну пензију, одлучујући о захтјеву тужитељице за ванредно преиспитивање пресуде Окружног суда у Бањој Луци број 11 0 У 016062 15 У од 21.12.2015. године, на нејавној сједници вијећа одржаној 08.3.2018.године, донио је

ПРЕСУДУ

Захтјев се уважава, пресуда Окружног суда у Бањој Луци број 11 0 У 016062 15 У од 21.12.2015. године се преиначава тако да се тужба уважава и оспорени акт поништава.

Обавезује се Фонд за ... да тужитељици надокнади трошкове управног спора у износу од 1.500,00 КМ, у року од 30 дана од пријема ове пресуде под пријетњом принудног извршења, док се тужитељица са вишком захтјева одбија.

Образложење

Побијаном пресудом одбијена је тужба против оспореног акта, којим је одбијена жалба тужитељице изјављена против рјешења Фонда за ..., Филијала Б. Л. број горњи од 07.10.2014. године. Тим рјешењем је одбијен захтјев тужитељице за остваривање права на породичну пензију.

Одбијање тужбе је образложено разлозима да тужитељица не испуњава услове из одредбе члана 71. став 1. тачка в) Закона о пензијском и инвалидском осигурању („Сл. гласник РС“, број 134/11, 82/13 и 103/15, у даљем тексту: Закон о ПИО) којом је прописано да удова има право на породичну пензију ако на дан смрти супруга има навршених 50 година живота или ако је на дан смрти супруга била потпуно неспособна за привређивање, односно ако је неспособност за привређивање настала у року од једне године дана од дана смрти супруга или ако је послје смрти супруга остало једно или више дјеце која имају право на породичну пензију, а она обавља родитељске дужности према тој дјечи, а сходно тачки 7. тог члана удовица која, до дана смрти супруга, није навршила 50 година живота, али је навршила 45 година живота има право на породичну пензију кад наврши 50 година живота, док је тачком 8. тог члана прописано

да удовица, која до смрти супруга или до престанка права на породичну пензију је навршила 45 година живота, има право на породичну пензију прије навршених 50 година живота ако постане потпуно неспособна за привређивање, па како из стања списка произлази да ни један од законских услова за стицање права на породичну пензију тужитељице није испуњен, правилно је тужени поступио када је жалбу изјављену против првостепеног рјешења одбио као неосновану; да нису основани наводи тужбе да се тужитељици и сада треба признати право на породичну пензију јер је у моменту смрти супруга њихов син имао 15 година будући да је чланом 120. Закона о ПИО регулисано да се поступак за остваривање права на породичну пензију покреће по захтјеву члана породице умрлог осигураника то је по том захтјеву и могуће одлучивати само од момента када је исти поднесен, а у вријеме подношења захтјева ни тужитељица, ни њен син нису испуњавали услове прописане законом за остваривање права на породичну пензију.

Благовременим захтјевом за ванредно преиспитивање те пресуде (у даљем тексту: захтјев), тужитељица побија њену законитост због повреде закона о ПИО и повреде правила поступка. Истиче да нижестепени суд погрешно наводи да тужитељица није испунила ниједан од услова за стицање права на породичну пензију иако је вршила родитељску дужност према малољетном сину. Погрешну примјену закона тужитељица види у томе што је суд примијенио Закон о ПИО, а требао је примијенити закон који је важио у вријеме смрти супруга тужитељице, а то је Закон о пензијском и инвалидском осигурању („Сл. лист СР БиХ“, број 38/90 и 22/91), а будући да је породична пензија изведено право, услови за стицање права на породичну пензију цијене се првенствено по томе да ли је осигураник, у часу смрти, испуњавао услове за стицање права на инвалидску пензију, а очито је да је испуњавао јер је у вријеме смрти имао 43 године живота и 20 година и 1 мјесец стажа осигурања, а према одредбама Закона о ПИО право на инвалидску пензију има осигураник који има 5 година стажа осигурања или 10 година пензијског стажа; да је тужитељица стекла право на породичну пензију и по прописима садашњег Закона о ПИО јер је у вријеме подношења захтјева имала 58 година живота, а закон предвиђа 50 година живота, па је суд донио незакониту пресуду када је тужбу одбио као неосновану. Предлаже да се захтјев уважи и побијана пресуда преиначи или укине, а тужитељици досуде трошкови спора према приложеном трошковнику.

Тужени у одговору на захтјев истиче да нису повријеђене одредбе Закона о ПИО, нити правила поступка, те да остаје код навода из образложења оспореног акта. Предлаже да се захтјев одбије.

Размотривши захтјев, побијану пресуду, одговор на захтјев, оспорени акт, и цјелокупне списе предметне управне ствари и овог управног спора на основу одредбе члана 39. закона о управним споровима („Сл. гласник РС“, број 109/05 и 63/11, у даљем тексту: ЗУС), овај суд је одлучио као у изреци пресуде из сљедећих разлога:

Међу странама у овом управном спору нису спорне чињенице да је тужитељица, удовица осигураника Ђ. Х. који је умро 20.12.1991. године, да је тужитељица на дан смрти имала 37 година те да су имали једно заједничко дијете - сина Г. Х. који је рођен 06.8.1976. године и да је на дан смрти оца имао 15 година, а да је тужитељица захтјев за остваривање права на породичну пензију поднијела 17.12.2012. године када је имала 58 година живота, а да је супруг тужитељице на дан смрти имао 20 година стажа осигурања.

Полазећи од тако утврђених чињеница, првостепени орган туженог је рјешењем од 07.10.2014. године одбио захтјев тужитељице за остваривање права на породичну пензију уз образложење да на дан смрти супруга, тужитељица није имала 45 година живота, нити је била корисник породичне пензије, па да не испуњава услове прописане одредбом члана 71. став 7. Закона о ПИО, за остваривање права на породичну пензију. Тужени орган је оспореним актом одбио жалбу тужитељице налазећи да је првостепено рјешење законито, јер да је донијето правилном примјеном одредаба члана 71. Закона о ПИО. Побијаном пресудом је одбијена тужба и одржан на снази оспорени акт.

Побијана пресуда није правилна.

Одредбом члана 71. став 1. тачка в) Закона о ПИО је прописано да удовица има право на породичну пензију ако је послје смрти супруга остало једно или више дјеце која имају право на породичну пензију, а она обавља родитељске дужности према тој дјечи. Ставом 2. тог члана је прописано да удовица која у току коришћења права на породичну пензију остварену у складу са ставом 1. тачка б) и в) овог члана, наврши 50 година живота, задржава право на породичну пензију; ставом 3. тог члана је прописано да удовица којој право на породичну пензију остварену у складу са ставом 1. тачка в) овог члана престане прије навршених 50, али послје навршених 45 година живота може поново остварити право на породичну пензију када наврши 50 година живота; ставом 4. тог члана је регулисано да удовица која није остварила право на породичну пензију у складу са ставом 1. тачка в) овог члана, иако је испуњавала услове, може остварити право на породичну пензију и након престанка права на породичну пензију дјеце под условима утврђеним овим законом. Према ставу 7. тог члана удовица која до смрти супруга није навршила 45 година живота има право на породичну пензију када наврши 50 година живота.

Тужитељица је у вријеме смрти супруга испуњавала услове за остваривање права на породичну пензију прописане ставом 1. тачка в) члана 71. Закона о ПИО, јер је иза смрти супруга остало једно малољетно дијете према којем је обављала родитељске дужности, што тужени потврђује у образложењу оспореног акта. Чињеница да тужитељица није остварила право на породичну пензију према тачки в) став 1. члана 71. Закона о ПИО, не искључује право на остваривање породичне пензије након навршених 50 година живота, с обзиром да је у вријеме смрти супруга, без обзира на године живота, испуњавала услове на породичну пензију, и ако то право није остварила.

Сагласно наведеном, није правилан став првостепеног органа туженог, а који је прихватио и тужени у оспореном акту да тужитељица не испуњава услове за остваривање права на породичну пензију, јер „послје смрти супруга није остало једно или више дјеце која имају право на породичну пензију“ те да тужитељица никада није била корисник права на породичну пензију код овог фонда па да не испуњава услове прописане одредбом члана 69.- 81. Закона о ПИО. Услов да удовица на дан смрти супруга има навршених 45 година живота и да остварује право на породичну пензију, се не односи на тужитељицу, јер је она испуњавала услове за признавање права на породичну пензију у вријеме смрти супруга с обзиром да је према ставу 1. тачка в) члана 71. Закона о ПИО, обављала родитељске дужности према малољетном дјетету, па се на остваривање права тужитељице на породичну пензију примјењују ставови 3. и 4, а у вези са тачком в) члана 71. тог закона.

На основу изложеног, није правиан став суда у побијаној пресуди да тужитељици не припада право на породичну пензију иза смрти супруга због чињенице да она није испуњавала ни један од услова прописаних чланом 71. Закона о ПИО за остваривање права на породичну пензију, јер је иза смрти супруга остало једно малолетно дијете према којем је обављала родитељску дужност. Због неправилне примјене одредби члана 71. став 1. тачка в), те става 3. и 4. Закона о ПИО, побијана пресуда није заснована на чињеницама које су утврђене у проведеном управном поступку, због чега је неправилно тужба у овом управном спору одбијена.

Из изнијетих разлога, побијана пресуда је захваћена повредом из одредбе члана 35. став 2. ЗУС, због чега се на основу члана 40. став 1. и 2. ЗУС, захтјев уважава и та пресуда преиначава тако да се тужба уважава и оспорени акт поништава, јер су остварени разлози из одредбе члана 10. тачка 2. ЗУС, за поништење тог акта.

Одлука о трошковима поступка заснива се на одредби члана 6. став 1. Закона о измјенама и допунама Закона о управним споровима („Сл. гласник РС“, број 63/11) којом је прописано да је странка која изгуби спор дужна противној странци надокнадити трошкове спора, члану 397. Закона о парничном поступку („Сл. гласник РС“, број 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 и 61/13 – у даљем тексту: ЗПП), којим је прописано да ће суд када преиначи одлуку против које је поднијет правни лијек, одлучити о трошковима поступка и члану 387. истог закона којим је регулисано ако је прописана Тарифа за награде адводата или за друге трошкове, ови трошкови ће се одмјерити по овој тарифи. Тужитељица је поставила захтјев за накнаду трошкова управног спора, а који се односе на састав тужбе 600,00 КМ и паушал од 25% у износу од 150,00 КМ, што укупно износи 750,00 КМ који износ је и досуђен јер је у сагласности са Тарифом о наградама и накнади трошкова за рад адвоката („Сл. гласник РС“, број 68/05 – у даљем тексту: Тарифа) којом је у Тарифном броју 3 прописано да, за састављање поднеска (тужбе) у управном спору награда износи 300 бодова па како је вриједност бода, у смислу члана 14. став 2. Тарифе, 2,00 КМ онда награда адвоката за састав тужбе износи 600,00 КМ плус паушал од 25% у смислу члана 12. Тарифе, што износи 150,00 КМ. Такође тужитељица је поставила захтјев за накнаду трошкова састава захтјева у износу од 600,00 КМ и паушала од 25% што износи 150,00 КМ па је досуђен износ од 750,00 КМ на име састава захтјева по адвокату или укупно су тужитељици досуђени трошкови спора у износу од 1500,00 КМ колико је тужитељица и тражила, јер је захтјев постављен у складу са Тарифом.

Преко досуђеног износа тужитељица је одбијена са захтјевом за накнаду трошкова поступка, будући да се у спису не налазе, нити је тужитељица доставила доказе да је платила таксу на тужбу и пресуду као и на захтјев.

Иначе, према одредби члана 7. став 1. Закона о судским таксама («Сл. гласник РС», број 73/08, 49/09, 76/13 и 63/14, у даљем тексту: ЗСТ) такса на поднеске и одлуку у стварима пензијског, инвалидског и здравственог осигурања, дјечијег додатка, старатељства и социјалне помоћи плаћа се само ако тужба буде одбачена или одбијена и на основу Тарифног броја 22 т. 2. Таксене тарифе, такса на тужбу у овим стварима износи 20,00 КМ, а на основу Тарифног броја 23 т. 3. Таксене тарифе, такса на пресуду износи 20,00 КМ, док такса на захтјев у складу са Тарифним бројем 22 т. 4. у вези т. 2. износи 40,00 КМ.

Записничар
Сања Орашчанин

Предсједник вијећа
Смиљана Мрша

За тачност отправка овјерава
Руководилац судске писарнице
Амила Подрашчић